

THE TURKISH ADAPTATION OF THE FAMILY HARMONY SCALE (FHS-SF5): THE PRELIMINARY STUDY OF VALIDITY AND RELIABILITY

Hakan SARIÇAM

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, hakansaricam@gmail.com

ABSTRACT

The aim of this research is to adapt the Family Harmony Scale (FHS-SF5) (Kavikondala et al. 2016) to Turkish and to make its validity and reliability analysis. The research was conducted on 168 high school and 204 university students. The psychometric properties of the scale were examined via language equivalence, structure validity, and internal consistency. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) measure of sampling adequacy of .84 and a significant result on Bartlett's test of sphericity $\chi^2=648.700$ ($p<.001$, $df=10$). Results confirmatory factor analyses demonstrated that 5 items yielded one-factor as original form and that the uni-dimensional model was well fit ($\chi^2=10.15$, $df=5$, $RMSEA=.053$, $CFI=.99$, $GFI=.98$, $IFI=.99$, $NFI=.98$, $RFI=.96$, $SRMR=.032$). Factor loadings ranged from .40 to .90. Cronbach alpha internal consistency coefficient was found as .90. Corrected item-total correlations ranged from .72 to .81. Overall results demonstrated that the Turkish version of the Family Harmony Scale can be named as a valid and reliable instrument that could be used in the field of education and psychology.

Key Words: Family, harmony, close relationships.

AİLE UYUM ÖLÇEĞİ KISA FORMUNUN (AUÖ-KF5) TÜRKÇE'YE UYARLANMASI: ÖN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

ÖZET

Bu araştırmanın amacı Kavikondala ve diğerleri (2016) tarafından geliştirilen Aile Uyum Ölçeği Kısa Formunu (AUÖ-KF5) Türkçeye uyarlamak ve ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizlerini yapmaktır. Araştırmaya 168 lise ve 204 üniversite öğrencisi katılmıştır. Ölçeğin psikometrik özellikleri, dilsel geçerlik, yapı geçerliği ve güvenirlik yöntemleriyle incelenmiştir. KMO örneklem uygunluk katsayısı .84 ve Bartlett Sphericity testi sonucu $\chi^2=648.700$ ($p<.001$, $sd=10$) olarak saptanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği için lise öğrencilerinden elde edilen verilere uygulanan doğrulayıcı faktör analizinde orijinal formla tutarlı olarak 5 maddenin tek boyutta toplandığı görülmüştür ($\chi^2=10.15$, $sd=5$, $RMSEA=.053$, $CFI=.99$, $GFI=.98$, $IFI=.99$, $NFI=.98$, $RFI=.96$, $SRMR=.032$). Madde faktör yükleri .40 ile .90 arasında sıralanmaktadır. Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayısı .90 olarak bulunmuştur. Ölçeğin düzeltilmiş madde-toplam korelasyonlarının .72 ile .81 arasında sıralanmaktadır. Bu sonuçlara dayanarak Aile Uyum Ölçeği Kısa Formunun (AUÖ-KF5) eğitim ve psikoloji alanında kullanılabilecek, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Aile, uyum, yakın ilişkiler.

1. Giriş

Son yıllarda özellikle batı toplumlarında aileye ve aile fonksiyonlarına yüklenen anlam değişse de doğu toplumlarında aile hâlâ kültürün ve toplumun mihenk taşıdır. Bu ülkelerin başında Çin ve Japonya geldiği söylenebilir. Gelişmişlik indekslerine göre dünyanın önde gelen ülkelerinden olan bu iki ülke aile değerlerine o kadar bağlıdır ki eğitim ve kültürlerinin merkezine aileyi koymuşlardır (Chuang, 2005; Konishi, Yahiro, Nakajima, & Ono, 2009; Shek, 1999; Siu & Shek, 2005). Çin ve Japonya kadar olmasa da doğu ve batı arasında geçiş ülkesi olan Türkiye'de aile, aile yapısı, aile değerleri önemli olsa da bu seviyede kalacağı konusunda endişeler vardır.

Ailenin kültürel aktarım, örf ve adetlerin oluşumu, toplumsal değişim, göç, ekonomi, sanayi üzerindeki etkisi yadsınmadığı için çok önemli bir sosyolojik olgudur. Bunun yanı sıra fertlerinin kişilik gelişimi (Halverson & Wampler, 1997; Goodenough & Leahy, 1927) aile üyelerinin ruh sağlığı (Melchior & van der Waerden, 2016; Morrongiello & Corbett, 2013) ve sosyalleşmesi (Freeman & Showel, 1953) üzerindeki etkisi göz önünde bulundurulduğunda aile başlı başına psikolojik gerçektir. Özellikle aile içindeki etkili iletişim, bireylerin işlevselliği, çatışma çözme, birlikte geçirilen zamanın kalitesi ve hoşgörü atmosferi olarak adlandırılan aile uyumu kavramına son yıllarda psikoloji ve psikiyatri çalışmalarında çok sık rastlamak mümkündür.

Ailelerde aile uyumunun artması üyelerinin psikolojik iyi oluşunu (Chuang, 2005), benlik saygısını (Utami, Praptojojati, Wulan, & Fauziah, 2018), mutluluğu (Luk vd., 2017) olumlu etkilemektedir. Ayrıca aile uyumunun yüksek olduğu ailelerde fertlerin intihar düşünceleri (Sohn, 2013), depresyon (Chen, Chan, Bond, & Stewart, 2006), sigara, alkol gibi madde kullanımına (Trinidad vd., 2003) daha

az rastlanmaktadır. Bu ifadelerden hareketle aile içi ahengi yansıtan aile uyumunu değerlendirmek gerek psikoterapi gerek psikolojik danışma uygulamalarına, ayrıca aile çalışmalarına yol göstereceği söylenebilir. Türkiye’de bireylerin algıladığı aile uyumunu değerlendiren yeterli maddeye sahip bir ölçme aracı kazandırmak alanyazını zenginleştirecektir. Ulusal alanyazın incelendiğinde Söylemez (2011) tarafından geliştirilen 99 maddelik Evlilik Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği ile Türkdoğan, Duru ve Balkıs (2017) tarafından Türk kültürüne uyarlanan Aile Uyum Yeteneğini ve Birliğini Değerlendirme Ölçeği-IV’e rastlanmıştır. Fakat Aile Uyum Ölçeği Kısa Formu (AUÖ-KF5) psikometrik yapısı, ölçtüğü kavram ve madde sayısı yönüyle yukarıdaki ölçeklerden farklıdır.

1.1. Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın amacı Kavikondala ve diğerleri (2016) tarafından geliştirilen Aile Uyum Ölçeği Kısa Formunu (AUÖ-KF5) Türkçeye uyarlamak ve ölçeğin ön psikometrik özelliklerini incelemektir.

2. Yöntem

2.1. Çalışma grubu

Araştırmaya 168 lise ve 204 üniversite öğrencisi katılmıştır. Katılımcıların 185’i erkek, 187’i kadındır. Katılımcıların yaşları 14 ile 35 arasında değişmektedir.

2.2. Veri toplama araçları

Aile Uyum Ölçeği Kısa Formu (AUÖ-KF5): Kavikondala ve diğerleri (2016) tarafından geliştirilen ölçeğin orijinalinin 5 maddelik kısa formunun yanı sıra 5 boyutlu ve 24 maddelik uzun versiyonu da bulunmaktadır. Kendini değerlendirmeye yönelik, 5’li Likert (1=Kesinlikle katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Kararsızım, 4=Katılıyorum, 5=Kesinlikle katılıyorum) tipi bir ölçektir. Ölçeğin yapı geçerliği için 8.731 kişiden elde edilen verilere uygulanan doğrulayıcı faktör analizinde 5 madde ve tek boyutlu modelin uyum indeksi değerleri ($S-B\chi^2=25.11$, $sd=5$, $RMSEA=.021$, $RCFI=.99$, $95\% CI=.017$, $.026$, $RNFI=.98$, $RSRMR=.01$). Madde faktör yükleri .57 ile .90 arasında sıralanmaktadır. Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı .92 olarak bulunmuştur. İki hafta sonra 207 kişiden alınan tekrar ölçümlerine dayanarak ölçeğin test tekrar test güvenilirlik katsayısı $r=.61$ olarak hesaplanmıştır.

2.3. İşlem

Aile Uyum Ölçeği Kısa Formunu (AUÖ-KF5) Türk kültürüne uyarlama çalışması için öncelikle ölçeği geliştirenlerden biri olan Sunita Stewart ile 13.06.2016 tarihinde e-mail yoluyla iletişime geçilmiş ve gerekli izinler alınmıştır. Ölçeğin Türkçeye uyarlama süreci özel aşamalar içermektedir. Öncelikle ölçek 4 dil uzmanı tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Ölçeğin Türkçe versiyonuna ait psikometrik özellikler içinde dilsel eşdeğerlik, yapı geçerliği, uyum geçerliği, iç tutarlık ve madde analizleri bulunmaktadır. Güven aralığı olarak %99 ($p<.01$) kriter alınmıştır. Geçerlik ve güvenilirlik analizleri SPSS 20 ve LISREL 8.54 paket programlarıyla yapılmıştır.

3. Bulgular

3.1. Dilsel Eşdeğerlik

Dil kapsam geçerliği için her madde için 4 dil uzmanından “uygun değil, tekrar gözden geçirilmeli, küçük revizyon gerekli ve uygundur” ifadelerinin yer aldığı bir form verilmiş, gelen dönütlere göre yüzdeler hesaplanmış ve Tablo 1’de gösterilmiştir

Tablo 1. Uzman dönütlerine göre maddelerin uygunluk yüzdeleri

Madde	Oran
1. Ailemle gurur duyuyorum.	%100
2. Aile üyeleri birbirine uyum sağlar.	%100
3. Ailemin günlük etkileşimleri barışçıldır (huzur doludur).	%93.75
4. Ailem uyumludur.	%100
5. Bütün aile üyeleri üzerine düşen işlevleri çok iyi yerine getirir.	%100

Uzmanlardan gelen dönütlere göre Türkçe ve İngilizce formlar arası madde çeviri uygunluk değeri en düşük %93.75'tir (3.madde). Dil kapsam geçerliği değerleri incelendiğinde, Lawshe tekniğine göre, ölçeğin dil kapsam geçerliği değerleri .90 üzerindedir.

3.2. Yapı geçerliği

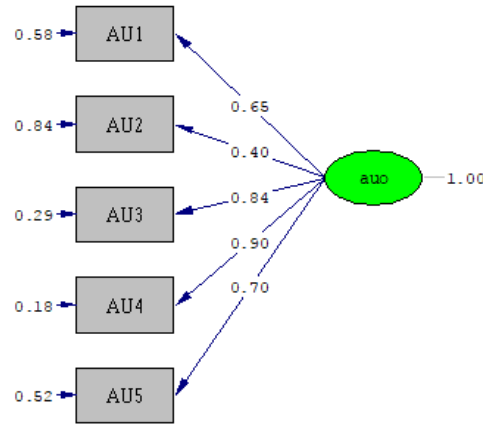
Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA): Ölçeğin yapı geçerliği için uygulanan AFA sonucu maddeler orijinal formla uygun olarak maddeler tek boyutta toplanmıştır. KMO örneklem uygunluk katsayısı .84 ve Bartlett Sphericity testi sonucu $\chi^2=648.700$ ($p<.001$, $sd=10$) olarak saptanmıştır. AFA sonuçları Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. AUÖ-KF5'in AFA sonuçları

Madde no	Faktör yükleri
M1	.83
M2	.86
M3	.87
M4	.88
M5	.82
Toplam varyans	72.59 (%)

Tablo 2'de görüldüğü üzere AFA sonucu beş madde tek boyutta toplanmış ve toplam varyansın %72.59'unu açıklayan bir yapı meydana gelmiştir. Madde faktör yükleri .82 ile .88 arasında değişmektedir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA): AFA'da ortaya çıkan yapıya daha sonra yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucu 5 maddenin tek boyuttaki uyum indeksi değerleri ($\chi^2=10.15$, $sd=5$ ($\chi^2/sd=2.03$, $p=0.0022$), $RMSEA=.053$, $CFI=.99$, $GFI=.98$, $IFI=.99$, $NFI=.98$, $RFI=.96$, $SRMR=.032$) olarak bulunmuştur (Şekil 1).

Chi-Square=10.15, df=5, P-value=0.00022, RMSEA=0.053

Şekil 1. AUÖ-KF5 path diyagramı

Ölçeğin faktör yükleri .40 ile .90 arasında sıralanmaktadır. Uyum indekslerini yorumlamak için alanyazında en sık kullanılan ölçütler Şekil 2'de gösterilmiştir.

En sık rastlanılan uyum iyiliği değerleri	Mükemmel Uyum	Kabul edilebilir uyum
χ^2/sd	$0 \leq \chi^2/sd \leq 2$	$2 \leq \chi^2/sd \leq 3$
GFI	$.95 \leq GFI \leq 1.00$	$.90 \leq GFI \leq .95$
AGFI	$.90 \leq AGFI \leq 1.00$	$.85 \leq AGFI \leq .90$
CFI	$.95 \leq CFI \leq 1.00$	$.90 \leq CFI \leq .95$
NFI	$.95 \leq NFI \leq 1.00$	$.90 \leq NFI \leq .95$
NNFI	$.97 \leq NNFI \leq 1.00$	$.95 \leq NNFI \leq .97$
RFI	$.95 \leq RFI \leq 1.00$	$.90 \leq RFI \leq .95$
IFI	$.95 \leq IFI \leq 1.00$	$.90 \leq IFI \leq .95$
RMSEA	$.00 \leq RMSEA \leq .05$	$.05 \leq RMSEA \leq .08$
SRMR	$.00 \leq SRMR \leq .05$	$.05 \leq SRMR \leq .10$
PGFI	$.50 \leq SRMR \leq .95$	$.95 \leq SRMR \leq 1.00$
PNFI	$.50 \leq SRMR \leq .95$	$.95 \leq SRMR \leq 1.00$

Şekil 2. Uyum indekslerinde ölçütler (İlhan & Çetin, 2014)

Şekil 2'ye göre AUÖ-KF5'in uyum iyiliği indeksleri bazı değerler için mükemmel, bazı değerler için kabul edilebilir düzeydedir.

3.3. Güvenirlik

Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlilik katsayısı .90 olarak bulunmuştur.

3.4. Madde analizi

Madde analizi için ölçekte yer alan maddelerin madde-toplam korelasyonları hesaplanmıştır. Düzeltilmiş madde toplam korelasyonlarının hesaplanmasında her boyutun kendi toplam puanı kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. AUÖ-KF5'in düzeltilmiş madde toplam korelasyonları (r_{jx})

Madde no	Düzeltilmiş madde toplam korelasyonları (r_{jx})	Madde silindiğinde Cronbach alfa	Alt%27/Üst%27 t
M1	.73	.89	12.58**
M2	.77	.88	21.43**
M3	.78	.88	26.23**
M4	.81	.87	21.77**
M5	.72	.89	29.06**

Tablo 3'te görüldüğü üzere ölçeğin düzeltilmiş madde-toplam korelasyonlarının .72 ile .81 arasında sıralanmaktadır. Ayrıca alt%27'lik grup ile üst %27'lik grubun maddelere göre puan ortalamaları farklılıkları ise $p < .01$ önem düzeyinde anlamlıdır.

4. Sonuç

Bireylerin aile uyum düzeylerini değerlendirmek için geliştirilen AUÖ-KF5'in Türk örneklemindeki psikometrik özelliklerini incelemeyi amaçlayan bu ön çalışmada ölçeğin geçerlik ve güvenirlilik değerlerine bakılmıştır. Ölçeğin dilsel eşdeğerlik ve uygunluk çalışmalarında maddelerin orijinal dilindeki anlam ve içeriği ile Türkçe karşılığındaki anlam ve içeriğinin çok iyi düzeyde birbirini karşıladığı söylenebilir. AFA ve DFA ile incelenen yapı geçerliği çalışmasında ise ortaya çıkan uyum iyiliği değerlerinin SRMR, CFI, GFI, IFI, NFI, RFI için alanyazında mükemmel uyum, RMSEA ve χ^2/sd için kabul edilebilir uyum düzeyinde olup, ölçeğin orijinal yapısındaki değerlere yakın olduğu söylenebilir (Kline, 2011; Tabachnick & Fidel, 2014). Güvenirlilik değerlerinde ise Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlilik katsayısı .70'ten yukarıda olması iç tutarlılığın yüksek düzeyde olduğunun göstergesidir. Madde analizlerinde ise madde toplam korelasyon katsayıları .50'dan yüksek olması her bir maddenin ölçeğin bütünü ile çok iyi düzeyde tutarlı olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2018; Tavşancıl, 2014). Son olarak madde analizlerinde alt-üst%27'lik grupların madde ortalama puanları

istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Bir diğer ifade ile her madde alt grupla üst grubu ayırt edebilmektedir. Tüm bu bulgular AUÖ-KF5'in Türk kültüründe ergenlerin ve genç yetişkinlerin aile uyum düzeyini değerlendirmek için kullanılabileceği gösterse de ölçeğin ölçüm gücünü arttırmak için psikometrik değerlerinin daha ayrıntılı incelenmesi gerekmektedir. Bunun için aşağıdaki çalışmalar önerilmektedir:

- Öncelikle çalışma grubu hem lise öğrencilerinde hem de üniversite öğrencilerinde genişletilmeli ve psikometrik değerler karşılaştırmalı sunulmalıdır.
- Ölçek 5 boyutlu uzun versiyonu ile karşılaştırmalı psikometrik değerler verilebilir
- Uyum geçerliği için uygun ölçme araçları kullanılarak çalışma genişletilebilir.
- Veriler eğitim öğretim sezonunun sonuna doğru toplandığı için test tekrar test çalışması için yeterli kişiye ulaşılamamıştır. Dolayısıyla yeni uygulamalarla test tekrar test güvenilirlik değerlerine bakılmalıdır.

Kaynakça

- Büyüköztürk, Ş. (2018). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı istatistik, araştırma deseni spss uygulamaları ve yorum* (24.Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Chen, Q., Du, W., Gao, Y., Ma, C., Ban, C., & Meng, F. (2017). Analysis of Family Functioning and Parent-Child Relationship between Adolescents with Depression and their Parents. *Shanghai Archives of Psychiatry*, 29(6), 365-372. DOI: 10.11919/j.issn.1002-0829.217067
- Chen, S. X., Chan, W., Bond, M. H., & Stewart, S. M. (2006). The effects of self-efficacy and relationship harmony on depression across cultures: Applying level-oriented and structure-oriented analyses. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 37(6), 643-658. DOI:10.1177/0022022106292075
- Chuang, Y. C. (2005). Effects of interaction pattern on family harmony and well-being: Test of interpersonal theory, relational-models theory, and confucian ethics. *Asian Journal of Social Psychology*, 8, 272-291.
- Freeman, H. E., & Showel, M. (1953). The role of the family in the socialization process. *The Journal of Social Psychology*, 37(1), 97-101. DOI: 10.1080/00224545.1953.9921873
- Goodenough, F. L., & Leahy, A. M. (1927). The effect of certain family relationships upon the development of personality. *The Pedagogical Seminary and Journal of Genetic Psychology*, 34 (1), 45-71. DOI: 10.1080/08856559.1927.10533061
- Halverson, C. F., Jr., & Wampler, K. S. (1997). Family influences on personality development. In R. Hogan, J. A. Johnson, & S. R. Briggs (Eds.), *Handbook of personality psychology* (pp. 241-267). San Diego, CA, US: Academic Press. DOI: 10.1016/B978-012134645-4/50011-1
- İlhan, M. ve Çetin, B. (2014). LISREL ve AMOS programları kullanılarak gerçekleştirilen yapısal eşitlik modeli (yem) analizlerine ilişkin sonuçların karşılaştırılması. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 5(2), 26-42. DOI: 10.21031/epod.31126
- Kavikondala, S., Stewart, S. M., Ni, M. Y., Chan, B. H. Y., Lee, P. H., Li, K. K. ... Leung, G. M. (2016). Structure and Validity of Family Harmony Scale: An Instrument for Measuring Harmony. *Psychological Assessment*. 28(3), 307-318. DOI: 10.1037/pas0000131.
- Kline, R. B. (2011). *Hypothesis testing. Principles and practice of Structural Equation Modeling*. New York: The Guilford Press.
- Konishi, E., Yahiro, M., Nakajima, N., & Ono, M. (2009). The Japanese value of harmony and nursing ethics. *Nursing Ethics*, 16(5), 625-36. DOI: 10.1177/0969733009106654.
- Luk, T. T., Wang, M. P., Leung, L. T., Wu, Y., Chen, J., Lam, T. H., & Ho, S. Y. (2017). Associations of perceived interparental relationship, family harmony and family happiness with smoking intention in never-smoking Chinese children and adolescents: a cross-sectional study. *BMJ Open*, 7, e017523. DOI: 10.1136/bmjopen-2017-017523
- Melchior, M. & van der Waerden, J. (2016). Parental influences on children's mental health: the bad and the good sides of it. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 25(8), 805-807. DOI: 10.1007/s00787-016-0891-9

- Morrongiello, B. A., & Corbett, M. (2013). Family influences on children's mental and physical health: some contributions of and challenges to the emotional security theory. In Landale N., McHale S., Booth A. (eds) *Families and Child Health. National Symposium on Family Issues* (75-86). New York, NY: Springer. DOI: 10.1007/978-1-4614-6194-4_6
- Shek, D. T. L. (1995). The relation of family environment to adolescent psychological well-being, school adjustment and problem behaviour: What we can learn from the Chinese culture? *International Journal of Adolescent Medicine and Health*, 8(3), 199-218.
- Shon, Y. J. (2013). The effect of suicidal ideation, self-esteem, and family life satisfaction on depression among the young-old, middle-old and old-old elderly Koreans. *Health and Social Welfare Review*, 33(4), 185-217.
- Siu, A. M. H., & Shek, T. L. (2005). Psychometric properties of the Chinese family assessment instrument in Chinese adolescent in Hong Kong. *Adolescent*, 40(160), 817-830.
- Söylemez, İ. (2011). *Evlilik Uyum ve Aile İşlevleri Ölçeği geliştirme: Güvenirlilik ve geçerlik çalışması* (Tıpta uzmanlık tezi). Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2014). *Using multivariate statistics*. (Sixth Edition). USA: Pearson Education Limited.
- Tavşancıl, E. (2014). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi* (5.Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Trinidad, D. R., Chou, C. P., Unger, J. B., Johnson, C. A., & Li, Y. (2003). Family harmony as a protective factor against adolescent tobacco and alcohol use in Wuhan, China. *Substance Use & Misuse*, 38(8), 1159-1171.
- Türkdoğan, T., Duru, E. ve Balkıs, M.(2017). Aile Uyum Yeteneğini ve Birliğini Değerlendirme Ölçeği - IV' ün Türk kültürüne uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlilik çalışması. IV. *International Eurasian Educational Research Congress* içinde (s.1442- 1444). Denizli: Pamukkale Üniversitesi.
- Utami, M. S., Praptomojati, A., Wulan, D. L. A., & Fauziah, Y. (2018). Self-esteem, forgiveness, perception of family harmony, and subjective well-being in adolescents. *International Journal of Research Studies in Psychology*, 7(1), 59-72. DOI: 10.5861/ijrsp.2018.2006